

Basala hygienrutiner och klädregler för Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping

Syfte

Syftet med basala hygienrutiner och klädregler är att förhindra smittspridning och vårdrelaterade infektioner (VRI) samt ge ett gott och professionellt intryck. Till VRI räknas även infektioner som personal kan ådra sig under sin yrkesutövning.

De basala hygienrutinerna och klädreglerna består av regler avseende:

- A Handhygien
- B Klädregler
- C Personlig skyddsutrustning

Ledningens ansvar

Arbetsgivaren har enligt lagen skyldighet att tillhandahålla utrustning och material som möjliggör en säker arbetsmiljö och en säker miljö för patienterna. Ledningen har ansvar över att utrustning och material finns i tillräcklig mängd, används på rätt sätt och i rätt situation.

Den anställdes ansvar

Den anställda är enligt lagen skyldig att följa gällande föreskrifter samt använda den personliga skyddsutrustning som krävs.

Den anställda är skyldig att följa Region Uppsalas hygienrutiner och klädregler.

Blankett "[Basala hygienrutiner och klädregler](#)" ifylles vid nyanställning

A Handhygien

Underarmar och händer ska hållas fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor, lösärmar eller motsvarande. Naglarna ska vara korta och fria från konstgjort material såsom nagellack och påbyggda naglar.

Handdesinfektion

Händerna ska desinfekteras med ett alkoholbaserat handdesinfektionsmedel, omedelbart före och efter varje vård- eller omsorgsmoment, före rent arbete och efter smutsigt arbete samt före och efter kontakt med patientnära ytor och föremål. Händerna ska vara torra innan de desinfekteras.

Handtvätt

Händer och underarmar tvättas med vatten och flytande tvål

- när händerna är orena så att det syns eller känns
- efter kontakt med diarrésjuk patient

Händerna torkas ordentligt torra med rent papper. Avsluta med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel på händer och underarmar.

B Klädregler

Det finns som anställd endast två sätt att klä sig på arbetsplatsen. Antingen bär man arbetskläder eller är man civilklädd. Vid allt patientarbete och allt arbete på laboratorium gäller arbetskläder. Vid administrativt arbete kan man antingen vara civilklädd eller bära arbetskläder.

Det är inte tillåtet att bära civila kläder i vårdrum, undersökningsrum, förråd, desinfektionsrum eller andra exempel på utrymmen där patienter och utrustning omhändertas. Civila kläder är endast tillåtet i korridorer och i administrativa lokaler som exempelvis expeditioner och konferensrum.

- Arbetskläder ska tillhandahållas av arbetsgivaren och får endast bäras i arbetet.
- Arbetsgivaren ansvarar för tvätt och förrådshållning av arbetsklädseln.
- Arbetsklädsel får inte bäras till och från arbetsplatsen eller utanför sjukhusområdet.
- Arbetskläderna ska vara kortärmade dvs sluta ovanför armbågen.
- Arbetskläderna ska bytas dagligen. Om de blir förorenade, våta eller om det annars finns behov av det, ska de bytas så snart som möjligt.
- Arbetskläder kombinerade med privata kläder är inte tillåtet med undantag för underkläder, strumpor, kortärmad undertröja, linne och huvudduk/slöja.
- Man får inte röka i arbetskläder. Vårdpersonal får inte sitta ute i gräset i arbetskläder.
- Vit arbetsdräkt får inte bäras i kombination med operationsarbetsdräkt.
- Klädsel på operationsavdelning och sterilcentral regleras i "[Basala hygienrutiner och klädregler på operationsavdelning Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping](#)".

Värmeplagg

Långärmade värmeplagg av flergångsmaterial är inte tillåtet i Region Uppsala

Som ett komplement till arbetskläderna rekommenderas i första hand en privat kortärmad undertröja under arbetskläderna. Undertröjor och linnen ska endast bäras under arbetskläderna. Privata värmeplagg utanpå arbetskläderna är inte tillåtet.

En kortärmad värmejacka av engångstyp tillhandahålls av arbetsgivaren och kan vid behov bäras ovanpå arbetskläderna. Värmejackans ärm ska sluta ovanför armbågen för att möjliggöra en korrekt handdesinfektion. Värmejackan av engångstyp ska precis som arbetskläderna skyddas av skyddskläder och kastas efter arbetspassets slut.

Hår och skägg

Långt hår och skägg ska fästas upp.

Om huvudduk används ska den stoppas ner innanför arbetskläderna vid halsen.

Smycken

Ringar, armband och armbandsur får inte bäras tillsammans med arbetskläderna.

Örhängen och andra smycken i piercage hål kan användas om de inte hänger ner i arbetsfältet. Piercing är en risk för kontaktsmitta via händerna om hålet är infekterat, men utgör ingen påvisad smittrisk om hålet är läkt. Kontakta arbetsledaren vid tveksamhet.

C Skyddsutrustning

Skyddskläder

Vid patientnära vårdarbete och vid direktkontakt med patientens säng eller brits ska ett plastförkläde eller vätsketät skyddsrock av engångsmaterial användas utanpå arbetskläderna.

Om arbetskläderna riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor/biologiskt material ska skyddskläder användas. Dessa skyddskläder är engångs och kan inte återanvändas.

Vid laboratoriearbete med risk för kontaminering av kroppsvätskor/biologiskt material ska ett plastförkläde, vätsketät skyddsrock eller vätskeavvisande skyddsrock användas utanpå arbetskläderna. På laboratorium kan vätskeavvisande skyddskläderna vara flergångs. Vätsketäta är engångs.

I första hand används ett ärmlöst plastförkläde. Ett plastförkläde med kort ärm används när ett ärmlöst förkläde inte är tillräckligt för att skydda arbetskläderna. En långärmad skyddsrock eller långärmat plastförkläde används vid kontakt med större mängd kroppsvätskor då armarnas hud också behöver skyddas.

Stänkskydd för ansiktet

Vid vårdarbete som medför risk för stänk av kroppsvätskor mot ansiktet används heltäckande visir. Under pandemin med covid-19 ska visiret kompletteras med ett vätskeresistent kirurgiskt munskydd (klass IIR) vid vård av hostande patient. Alternativt kan skyddsglasögon tillsammans med ett vätskeresistent kirurgiskt munskydd (klass IIR) användas som stänkskydd för ansiktet. Detta gäller både vid patientnära arbete och vid laboratoriearbete. Samma stänkskydd för ansiktet kan behållas vid vård och behandling av flera på varandra följande patienter under förutsättning att stänkskyddet inte vidrörs av händer eller på annat sätt kontamineras. När stänkskydd av engångstyp tas av ska det kasseras. Stänkskydd av flergångstyp ska rengöras och desinfekteras enligt tillverkarens bruksanvisning.

Skyddshandskar

Skyddshandskar ska alltid användas

- Vid risk för kontakt med sår, blod, sekret, urin, avföring eller andra kroppsvätskor
- Vid kontakt med ytdesinfektionsmedel
- Vid stickande och skärande arbetsmoment

Händerna ska desinfekteras

- Före kontakt med handskpaket
- Efter användning av skyddshandskar

Skyddshandskar ska vara avsedda för ändamålet. Skyddshandskar ska inte desinfekteras.

Händerna ska vara torra när skyddshandskarna sätts på. Skyddshandskar är engångs och kastas direkt efter användning. Skyddshandskar ska bytas mellan varje arbetsmoment. Tänk på att inte omväxlande vidröra rena och smutsiga ytor med samma skyddshandske. Detta gäller både vid patientnära arbete och vid laboratoriearbete.

Litteratur, författningar

[AFS 2018:4](#) Smittrisker Hämtad 2020-08-19

[AFS 2001:3](#) Personlig skyddsutrustning Hämtad 2020-08-19

[SOSFS 2015:10](#) Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien inom hälso- och sjukvården mm. Hämtad 2020-08-19

Folkhälsomyndigheten "[Att förebygga vårdrelaterade infektioner](#)" Hämtad 2020-08-19

Vårdhandboken – [Basala hygienrutiner och arbetskläder](#) Hämtad 2020-08-19

Dokumenthistorik

Författare: Epidemirådet Akademiska sjukhuset

Revidering: 2019-10-29, 2019-11-19 Birgitta Lytsy och hygssk Anna Lindström förtydligat i texten om användningen av skyddshandskar så att det blir korrekt enligt SOSFS 2015:10

2020-01-14 Ingrid G Isaksson, Birgitta Lytsy

2020-07-20 Birgitta Lytsy reviderat avsnittet om personlig skyddsutrustning och stänkskydd mot ansiktet

2020-09-22 Jakob Sparby: uppdaterad rubrik *C Skyddsutrustning*

2020-11-02 Birgitta Lytsy: Följande förtydligande mening är infogad på begäran av HR under avsnittet om arbetsdräkt, i vilka utrymmen som civila kläder får bäras.

2021-01-13 Jakob Sparby: förtydligande om stänkskydd för ansiktet

2021-01-14 Anna Gustafsson: Reviderat avsnittet om skyddskläder

2021-02-16 Anna Gustafsson: Ändring i layouten, bl a rubriker.